Vidas Daminaitis

Tyrinėjimai Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčios šventoriuje 1997 metais

1997 m. Vilniuje buvo atliekami Šv. Mikalojaus bažnyčios pamatų stiprinimo darbai, nes buvo pastebėta, kad pradėjo skeldėti bažnyčios sienos ir skliautai. Geologai aplink bažnyčią kasė 80–90 cm pločio šurfus, o vėliau po bažnyčios pamatais išliejo betono banketes. Šių darbų metu prie bažnyčios pamatų buvo rasta daug netvarkingai suverstų žmonių kaulų. Pamatų stiprinimo darbai sukėlė didelį visuomenės, žiniasklaidos susidomėjimą. Todėl vėliau Mokslinės archeologijos komisijos sprendimu buvo atlikti archeologijos tyrinėjimai. Prie bažnyčios pamatų iškasti 6 šurfai. Šurfų dydis siekė 2x2 m. Visuose šurfuose tuoj po betono sluoksniu surasta suardytų žmonių kapų. Daugelis kaulų sulaužyti, o tai rodo, kad šie kaulai buvo perlaidoti. Šurfuose Nr. 1–4 surasti keli palyginti gerai išlikę kapai. Kai kurie kapai surasti 50–70 cm gylyje nuo dabartinio paviršiaus. Laidota keliais lygiais. Kapai šurfuose atsidengė tik iš dalies. Norint juos ištirti, būtinai reikėjo plėsti kasamus šurfus. Todėl buvo nutarta tik iš dalies atsidengusius kapus grafiškai fiksuoti, fotografuoti ir užpilti jų neišpreparavus. Šurfuose Nr. 2–4, apie 0,4–1 m gylyje nuo žemės paviršiaus, atsidengė apardytas stambių akmenų su vienu kitu plytgaliu mūras. Šį mūrą, matyt, reikia sieti su pirminiu keturkampiu bažnyčios apsidos projektu, kuris vėliau (mūrijant sienas) buvo pakeistas. Galimas dalykas, kad dabartinė penkiakampė apsida išmūryta vėliau, bažnyčios rekonstrukcijos metu. Šurfuose Nr. 5 ir 6, iškastuose bažnyčios Š pusėje, rasta tik labai daug netvarkingai suverstų žmonių kaulų. Vien šurfe Nr. 5, antropologinių tyrimų duomenimis, surasta apie 19 mirusiųjų palaikai. Įkapių, padedančių datuoti šiuos kapus, nerasta. Tik šurfe Nr. 4, 80 cm gylyje, aptiktas deformuotas XVII a. Rygos miesto šilingas. Taip pat rastos kelios surūdijusios kaltinės vinys, matyt, nuo karstų. Daug kaulų, aptiktų geologų kastuose šurfuose, buvo sulaužyta. Dabartinio bažnyčios klebono kun. E. Pauliukonio teigimu, pokarinio metais, tvarkant teritoriją aplink bažnyčią, buvo

nukastas 1–1,5 m storio sluoksnis. Visi rasti kaulai buvo suversti į griovį, iškastą prie bažnyčios pamatų. Autoriui pavyko rasti dokumentų, iš kurių aišku, kad 1955 m., tvarkant bažnyčios teritoriją, buldozeriu buvo nustumdytas minėtas sluoksnis. Matyt, dėl šios priežasties pradėjo svirti bažnyčios sienos ir skylinėti skliautai, nes kai kuriose vietose bažnyčios pamatai liko įleisti į žemę tik apie 1 m.

Vidas Daminaitis

Research on the churchyard of St. Michael's church in Vilnius, 1997

In 1997 near to St. Michael's church in Vilnius, IMR examined 6 shaft wells, i. e. a total area of 24 m². The findings consisted of primary burials, structural remains of an unknown stone-brick building, a 17th century shilling from Riga, coffin nails. It was established that the then land-surface in the churchyard, in comparison with that of 1955, was 1,5 m lower, which is the origin of numerous cracks in the church walls.

Vladimiras Grišinas

Videniškių Augustiniečių vienuolyno tyrinėjimai 1996 metais

1996 m. Videniškiuose (Molėtų raj.), buvusio Baltųjų Augustiniečių vienuolyno teritorijoje, buvo vykdomi archeologiniai tyrinėjimai. Nuo 1992 m. paminkle pradėti architektūriniai, polichrominiai ir archeologiniai tyrinėjimai, kuriuos vykdė PRI. Po to ketverius metus buvo vykdoma archeologinė priežiūra (I. Jučienė).

1996 m. archeologiniai tyrinėjimai buvo reikalingi projektuojant laiptus į rūsį iš administracinio vienuolyno pastato ŠV pusės. Dviejų akmenimis grįstų grindinių likučiai prie rūsio angos leidžia atkurti administracinio vienuolyno korpuso kiemo dalį. Neintensyvus kultūrinis sluoksnis po grindiniais neduoda galimybės tiksliai nustatyti grindinių chronologiją. Sprendžiant iš rastos archeologinės medžiagos, grindiniai datuojami XVII a. antrąja puse. Po pastato remonto perkasos Nr. 1 supiltiniame